

Roczny plan pracy z historii dla klasy I gimnazjum do programu nauczania „Śladami przeszłości”
Wymagania na poszczególne oceny

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
Co to jest historia?	<ul style="list-style-type: none"> - historia jako nauka - definicja źródeł historycznych - podział źródeł historycznych - archeologia jako nauka pomocnicza historii - epoki historyczne - dawne sposoby mierzenia czasu 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: historia, źródło historyczne, nasza era, przed naszą erą, wiek - dokonuje prostej klasyfikacji źródeł historycznych - podaje przykłady źródeł pisanych i niepisanych - określa wiek danego wydarzenia 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: archeologia, epoki historyczne, chronologia, prahistoria - wymienia nazwy epok historycznych w kolejności chronologicznej: starożytność, średniowiecze, nowożytność, współczesność - umiejscawia wydarzenia w odpowiedniej epoce historycznej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polega praca historyka i archeologa - wymienia stosowane w przeszłości sposoby mierzenia czasu - określa ramy chronologiczne epok historycznych 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów - rozumie potrzebę tworzenia systemu datacji i posługiwania się nim 	
ROZDZIAŁ I: POCZĄTKI CYWILIZACJI						
1. Prahistoria człowieka	<ul style="list-style-type: none"> - pochodzenie człowieka - ewolucja człowieka i jej etapy - cechy charakterystyczne poszczególnych gatunków człowiekowatych - osiągnięcia człowieka pierwotnego 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: australopitek, <i>homo sapiens</i>, koczowniczy tryb życia - wskazuje na mapie kolebkę ludzkości 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: <i>homo habilis</i>, <i>homo erectus</i>, <i>homo neandertalensis</i>, <i>homo sapiens</i>, ewolucja, paleolit - wymienia w kolejności etapy ewolucji człowieka - opisuje warunki życia ludzi w czasach prahistorycznych - podaje nazwy najważniejszych wynalazków człowieka z czasów prahistorycznych 	<ul style="list-style-type: none"> - określa ramy chronologiczne kolejnych etapów ewolucji człowieka - podaje najistotniejsze cechy wyglądu różnych gatunków człowiekowatych i ich umiejętności - wskazuje na mapie kierunki i trasy ekspansji gatunku ludzkiego 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia znaczenie tworzenia i praktycznego zastosowania narzędzi oraz opanowania umiejętności krzesania ognia dla rozwoju człowieka - wyjaśnia, na czym polegała zależność człowieka od przyrody - wymienia przyczyny powstania pierwszych dzieł sztuki praludzi 	<ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć

<p>Tajemnice sprzed wieków – Jak zbadano pochodzenie człowieka?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - teorie dotyczące powstania człowieka - Karol Darwin i jego odkrycie - zadania antropologii 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawi główne założenia teorii Karola Darwina - wymienia teorie dotyczące powstania człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: ewolucjonizm, antropologia - opisuje, czym zajmuje się antropolog - omawia sposoby ustalania wieku znalezisk 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia teorię ewolucji Karola Darwina - wyjaśnia różnice między teorią kreacjonizmu a ewolucjonizmu 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia znaczenie badań naukowych oraz wykorzystania różnych technologii dla poznania historii człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> - prezentuje argumenty zwolenników i przeciwników ewolucjonizmu Ponadto: <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
<p>2. Czas wielkich przemian</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wpływ zmian klimatu na życie człowieka - rewolucja neolityczna - początki rolnictwa i hodowli - pierwsze osady - budowle megalityczne - początek metalurgii 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: rewolucja neolityczna, osiadły tryb życia, osada, epoka brązu, epoka żelaza - przedstawia zmiany, które zaszły w życiu człowieka w okresie neolitu - podaje nazwy metali wykorzystywanych przez praludzi do wytopu broni, narzędzi, ozdób 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: neolit, megalit - określa ramy chronologiczne rewolucji neolitycznej - opisuje życie codzienne ludzi przed rewolucją neolityczną - omawia sposób wytopu brązu i żelaza 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia wpływ zmian klimatycznych na tryb życia człowieka pierwotnego - omawia tryb życia i zajęcia ludzi epoki neolitu - nazywa i lokalizuje na mapie pozostałości najstarszej znanej osady ludzkiej - wskazuje na mapie miejsce położenia najbardziej znanej budowli megalitycznej - wyjaśnia, jakie zmiany nastąpiły w życiu człowieka dzięki opanowaniu umiejętności wytopu 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia tryb życia i zajęcia ludzi epoki neolitu - charakteryzuje wygląd osad neolitycznych - opisuje wygląd i funkcje budowli megalitycznych 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia słuszność określenia <i>rewolucja</i> dla zmian, które zaszły w życiu człowieka w okresie neolitu Ponadto: <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć

				metali		
3. W kraju Sumerów	<ul style="list-style-type: none"> - położenie geograficzne i warunki naturalne Mezopotamii - powstanie pierwszych państw - organizacja państwa Sumerów - osiągnięcia cywilizacji sumeryjskiej 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: cywilizacja, Mezopotamia, system irygacyjny, Sumerowie, miastopanstwo - lokalizuje na mapie Mezopotamię - omawia położenie geograficzne i warunki naturalne panujące w Mezopotamii - wymienia osiągnięcia Sumerów 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje ramy chronologiczne istnienia cywilizacji sumeryjskiej - poprawnie posługuje się terminami: Żyźny Półksiężyc, król-kapłan, zikkurat - określa rolę rzek w starożytnej Mezopotamii - opisuje wygląd miast sumeryjskich 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje oddziaływanie warunków naturalnych na życie mieszkańców Mezopotamii 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia organizację państwa Sumerów - przedstawia związek między budową i utrzymaniem sieci irygacyjnej a powstaniem pierwszych państw 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jaki wpływ na organizację pierwszych państw miało ich położenie geograficzne oraz warunki naturalne Ponadto: <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
4. Babilonia i Asyria	<ul style="list-style-type: none"> - państwo babilońskie - Hammurabi i jego kodeks prawny - Babilon - państwo asyryjskie - organizacja armii asyryjskiej 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: Babilon, Kodeks Hammurabiego, politeizm - określa, kim był i czym zasłynął Hammurabi - lokalizuje na mapie państwo babilońskie i asyryjskie - omawia najważniejsze zasady prawne zapisane w Kodeksie Hammurabiego 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: ok. 2 tys. lat p.n.e., XVIII w. p.n.e., VII w. p.n.e., 612 r. p.n.e., VI w. p.n.e. - poprawnie posługuje się terminami: Aszur, Niniwa, wiszące ogrody, rydwan - określa, kim byli czym zasłynęli: Nabuchodonozor II, Sargon II Wielki, Asurbanipal 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia organizację państwa babilońskiego - prezentuje najważniejsze fakty z historii Asyrii i Babilonii - interpretuje zasadę „oko za oko, ząb za ząb” - omawia system religijny starożytnej Babilonii - przedstawia osiągnięcia cywilizacji asyryjskiej - wymienia rodzaje 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia starożytny system prawny - omawia system religijny starożytnej Babilonii - wymienia czynniki, które umożliwiły Asyryjczykom prowadzenie skutecznej polityki podbojów 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie kodyfikacji prawa dla sprawnego funkcjonowania państwa Ponadto: <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć

				wojsk wchodzących w skład armii asyryjskiej		
5. W Egipcie faraonów	<ul style="list-style-type: none"> - położenie geograficzne i warunki naturalne Egiptu - Nil i jego rola - organizacja państwa egipskiego - społeczeństwo starożytnego Egiptu 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: Egipt Górny, Egipt Dolny, faraon - lokalizuje na mapie Egipt - omawia położenie geograficzne i warunki naturalne panujące w Egipcie 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: ok. 3 tys. lat p.n.e., XIII w. p.n.e., 31 r. p.n.e. - podaje ramy chronologiczne istnienia cywilizacji egipskiej - przedstawia najważniejsze dokonania Ramzesa II - charakteryzuje strukturę społeczeństwa egipskiego - określa zakres władzy faraona 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia rolę Nilu w rozwoju cywilizacji egipskiej - omawia organizację państwa egipskiego - opisuje państwo egipskie za panowania Ramzesa II 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia słuszność określenia „Egipt – darem Nilu” - tłumaczy, jaką rolę odgrywały poszczególne warstwy społeczeństwa egipskiego - prezentuje dzieje Egiptu w I tysiącleciu p.n.e. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje i ocenia źródła potęgi starożytnego Egiptu <p>Ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
6. Piramidy, mumie i hieroglify	<ul style="list-style-type: none"> - religia Egipcjan - wiara w życie pozagrobowe - osiągnięcia cywilizacji egipskiej - pochówek zmarłych – mumifikacja, grobowce, piramidy 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: politeizm, mumia, mumifikacja, sarkofag, piramida, hieroglify - wymienia imiona najważniejszych bogów egipskich - przedstawia największe osiągnięcia cywilizacji egipskiej 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: ok. 2500 r. p.n.e., 1313 r. p.n.e. - poprawnie posługuje się terminami: sfinks, Dolina Królów - podaje nazwy najśłynniejszych piramid egipskich 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia cechy charakterystyczne wyglądu wybranych bogów egipskich - omawia rolę religii w życiu starożytnych Egipcjan - podaje przyczyny mumifikacji zwłok - tłumaczy, czym były i jak budowano egipskie piramidy 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia przeznaczenie Doliny Królów - opisuje etapy procesu mumifikacji - określa cechy religii starożytnego Egiptu 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia wkład mieszkańców Egiptu w rozwój cywilizacji <p>Ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć

<p>Tajemnice sprzed wieków – Jak dawniej badano zabytki starożytnego Egiptu?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - początki archeologii w Egipcie - odkrycie grobowca Tutenchamona 			<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia dokonania postaci: Howarda Cartera, lorda Carnarvona - omawia okoliczności odkrycia grobowca Tutenchamona - opisuje wygląd grobowca Tutenchamona - opowiada, czego dotyczy tzw. kłątwa Tutenchamona 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: 1798 r., 1922 r. - przedstawia dokonania Tutenchamona - wyjaśnia różnice między dawną a współczesną archeologią - określa okoliczności, w których doszło do rozpoczęcia badań archeologicznych w Egipcie - ocenia postawę pierwszych badaczy dziejów Egiptu 	<ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
<p>7. Starożytny Izrael</p>	<ul style="list-style-type: none"> - powstanie państwa Izrael - położenie geograficzne i warunki naturalne Palestyny - panowanie Dawida i Salomona - niewola babilońska - judaizm - Biblia 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: Hebrajczycy, Palestyna, Jahwe, Juda, Izrael, niewola babilońska, prorok, Mesjasz, monoteizm, judaizm, dekalog - określa, kim byli i czym zasłynęli: Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon - lokalizuje na mapie Izrael - omawia położenie geograficzne i warunki naturalne Palestyny 	<ul style="list-style-type: none"> - określa ramy chronologiczne istnienia państwa żydowskiego - poprawnie posługuje się terminami: Kanaan, menora, Biblia, Tora, Arka Przymierza - przedstawia dokonania Cyrusa II Wielkiego - opisuje wygląd świątyni jerozolimskiej 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie szlak wędrówki Izraelitów z Egiptu do Kanaan i omawia jej przebieg - omawia sytuację narodu żydowskiego po śmierci Salomona - przedstawia okoliczności upadku państwa żydowskiego - charakteryzuje system wierzeń Izraelitów 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje okoliczności powstania państwa Izrael - określa rolę proroków i Mesjasza w życiu Hebrajczyków - omawia różnice między religią Żydów a wierzeniami pozostałych cywilizacji sta rożytnych 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia rolę Biblii jako źródła historycznego Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć

8. Indie i Chiny	<ul style="list-style-type: none"> - położenie geograficzne i warunki naturalne Indii i Chin - powstanie państw na Półwyspie Indyjskim oraz w dorzeczu Huangho i Jangcy - buddyzm, hinduizm - organizacja państwa chińskiego - konfucjanizm - osiągnięcia cywilizacji Indii i Chin 	<ul style="list-style-type: none"> - określa czas powstania cywilizacji Indii i Chin - poprawnie posługuje się terminami: Ariowie, kasta, system kastowy, buddyzm, hinduizm, nirwana, Wielki Mur Chiński - lokalizuje na mapie Indie i Chiny - omawia położenie geograficzne oraz warunki naturalne cywilizacji indyjskiej i chińskiej - wymienia osiągnięcia cywilizacji indyjskiej i chińskiej 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: Harappa, Mohendzo Daro, cytadela, terakotowa armia, humanitaryzm - zna i krótko charakteryzuje postaci Buddy i Konfucjusza 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia zasady funkcjonowania społeczeństwa indyjskiego za rządów Ariów - opisuje organizację państwa chińskiego - wyjaśnia przyczyny budowy Wielkiego Muru Chińskiego - charakteryzuje system filozoficzny stworzony przez Konfucjusza 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje założenia buddyzmu i hinduizmu - prezentuje zasięg terytorialny buddyzmu w przeszłości i współcześnie 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia wpływ konfucjanizmu na budowę Cesarstwa Chińskiego Ponadto: <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
9. Od rysunków naskalnych do alfabetu	<ul style="list-style-type: none"> - ewolucja pisma - rodzaje pisma - materiały piśmiennicze - alfabet - osiągnięcia Fenicjan 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: piktogram, pismo klinowe, hieroglif, papirus, alfabet, Fenicjanie - wymienia rodzaje pisma, którymi posługiwały się ludy starożytne - podaje nazwy materiałów piśmienniczych stosowanych w starożytności 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje daty powstania poszczególnych rodzajów pisma - określa rolę pisma w starożytności - opisuje znaczenie alfabetu stworzonego przez Fenicjan 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia przyczyny powstania pisma - przedstawia historię pisma - opisuje sposób produkcji papirusu 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, na czym polega wyższość pisma alfabetycznego nad pismem obrazkowym 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia znaczenie powstania pisma dla rozwoju cywilizacji ludzkiej Ponadto: <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
Tajemnice sprzed wieków – Jak odczytano	<ul style="list-style-type: none"> - Kamień z Rosetty - okoliczności odczytania pisma starożytnych Egipcjan - znaczenie hieroglifów 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: hieroglif, pismo demotyczne i hieratyczne, alfabet grecki 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, kim był i czym zasłynął Jean-François Champollion - poprawnie posługuje się terminami: Kamień z Rosetty, 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia zasady posługiwania się hieroglifami - podaje okoliczności odnalezienia Kamienia 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: 1799 r., 1824 r. - opisuje, w jaki sposób odszyfrowano 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia wpływ pisma hieroglificznego na inne cywilizacje w obszarze Żyznego

pismo Egipcjan?	egipskich		kartusz	z Rosetty	hieroglify egipskie - wymienia cechy charakteryzujące rzetelnego badacza	Półksiężycyca Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
-----------------	-----------	--	---------	-----------	---	--

ROZDZIAŁ II: ANTYCZNA GRECJA

1. Świat Hellenów	- położenie geograficzne i warunki naturalne Grecji - zajęcia Hellenów - organizacja miast-państw - kultura minojska i mykeńska - czynniki jednoczące Greków - kolonizacja grecka	- omawia położenie geograficzne i warunki naturalne Grecji - poprawnie posługuje się terminami: Hellada, Hellenowie, polis, agora, kolonizacja, kolonia, metropolia - lokalizuje na mapie Grecję - opisuje życie i zajęcia mieszkańców Grecji	- określa ramy chronologiczne istnienia kultury minojskiej i mykeńskiej - poprawnie posługuje się terminami: kultura minojska, kultura mykeńska - wskazuje na mapie zasięg kolonizacji greckiej	- wyjaśnia wpływ warunków naturalnych na życie i zajęcia Greków, a także na organizację państwowości greckiej - opisuje wygląd greckiej polis - wymienia przyczyny kolonizacji greckiej	- charakteryzuje kulturę minojską i mykeńską - tłumaczy, jaką funkcję pełniła agora - przedstawia przebieg kolonizacji greckiej	- określa czynniki jednoczące Greków Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
2. Demokratyczne Ateny	- zasady funkcjonowania demokracji ateńskiej - społeczeństwo Aten - instytucje władzy w Atenach - ostracyzm - wygląd starożytnych Aten	- poprawnie posługuje się terminami: Ateny, Attyka, demokracja, zgromadzenie ludowe (eklezja), Akropol - lokalizuje na mapie Ateny - wymienia nazwy organów władzy ateńskiej polis - określa, które warstwy społeczne posiadały prawa polityczne, a które były ich pozbawione	- zna wydarzenie związane z datą 508 r. p.n.e. - przedstawia dokonania Peryklesa - poprawnie posługuje się terminami: demagog, strateg, ostracyzm, agora - charakteryzuje społeczeństwo Aten - opisuje życie codzienne i zajęcia Ateńczyków	- wskazuje podobieństwa i różnice między demokracją ateńską a współczesną - wyjaśnia, jaką rolę w demokracji ateńskiej odgrywał ostracyzm - opisuje wygląd starożytnych Aten	- prezentuje proces kształtowania się demokracji ateńskiej - ocenia dokonania Peryklesa i jego zasługi w rozwoju demokracji ateńskiej	- formułuje wnioski dotyczące wpływu demokracji ateńskiej na rozwój państw demokratycznych w przyszłości Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje

			- omawia cechy charakterystyczne demokracji			problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
3. W starożytnej Sparcie	- Sparta - mieszkańcy Sparty - ustrój Sparty - wychowanie spartańskie - obyczaje Spartan	- poprawnie posługuje się terminami: Sparta, Lakonia, heloci, periojkowie - lokalizuje na mapie Spartę - opisuje życie i zajęcia Spartan - omawia charakterystyczne cechy ustroju Sparty - tłumaczy, na czym polegało wychowanie spartańskie	- określa, kim był i czym zastąpił Likurg - poprawnie posługuje się terminami: geruzja (rada starszych), eforzy, zgromadzenie ludowe - omawia zadania organów władzy w polis - charakteryzuje społeczeństwo spartańskie - wyjaśnia znaczenie powiedzeń: „z tarczą lub na tarczy”, „mówić lakonicznie”	- określa rolę i zadania królów spartańskich - tłumaczy, jaką pozycję w społeczeństwie spartańskim zajmowały kobiety - przedstawia okoliczności upadku państwa spartańskiego - wskazuje różnice między ustrojem Sparty i Aten	- dokonuje oceny ustroju Sparty - przedstawia związek między małą liczbą Spartan a ich sposobem wychowania i życia - ocenia reguły, którym podlegało życie Spartan	- wskazuje genezę różnic ustrojowych starożytnej Grecji Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
4. Wojny perskie	- armia grecka - skutki wojen grecko-perskich - organizacja armii greckiej - przyczyny konfliktów grecko-perskich - przebieg wojen Greków z Persami - najsłynniejsi dowódcy greccy	- zna wydarzenie związane z datą VI w. p.n.e. - poprawnie posługuje się terminami: hoplita, falanga, Persja, Maraton, Termopile, Salamina, Plateje - lokalizuje na mapie Persję i Grecję - wymienia główne przyczyny wojen grecko-perskich - wskazuje na mapie trasy wypraw Persów przeciwko Grekom oraz miejsca najważniejszych bitew	- zna wydarzenia związane z datami: 490 r. p.n.e., 480 r. p.n.e., 479 r. p.n.e. - wymienia dokonania i wyjaśnia znaczenie postaci: Dariusza, Kserksesa, Miltiadesa, Leonidasa i Temistoklesa - analizuje przyczyny wojen grecko-perskich - poprawnie posługuje się terminami: hoplon, Nieśmiertelni, triera - opisuje taktykę walki stosowaną przez Greków	- omawia wygląd i uzbrojenie greckiego hoplity - opisuje wygląd triery - przedstawia przebieg konfliktu grecko-perskiego - wyjaśnia symboliczne znaczenie słów: „Termopile”, „Przechodniu, powiedz Sparcie, że tu leżymy, wierni jej prawom” - podaje podstawowe informacje dotyczące państwa perskiego	- omawia dokonania greckich dowódców - wyjaśnia pochodzenie tradycji biegu maratońskiego - ocenia postawę wojowników spartańskich walczących pod Termopilami - tłumaczy, jakie czynniki zadecydowały o ostatecznym sukcesie Greków	- określa wpływ wojen grecko-perskich na późniejsze dzieje starożytnej Grecji Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć

<p>5. Wierzenia starożytnych Greków</p>	<ul style="list-style-type: none"> - bogowie greccy - świątynie i obrzędy - wyrocznia - Akropol - mitologia grecka 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: Olimp, wyrocznia, Akropol, mit, heros - lokalizuje na mapie Olimp i Delfy - podaje imiona głównych bogów i bogiń greckich oraz dziedziny życia, którym patronowali - wymienia imiona najsłynniejszych herosów greckich 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: tytani, Pytia - charakteryzuje system wierzeń starożytnych Greków - wskazuje atrybuty poszczególnych bóstw 	<ul style="list-style-type: none"> - określa rolę wyroczni w życiu Greków - opisuje wygląd ateńskiego Akropolu - wyjaśnia znaczenie mitu o Prometeuszu - tłumaczy, na czym polega postawa prometejska 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy rolę mitów w życiu Greków - odszukuje w mitach wartości uniwersalne 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia rolę religii jako czynnika jednoczącego Greków Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
<p>6. Igrzyska olimpijskie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - sport w życiu Greków - związek zawodów sportowych z religią - przebieg starożytnych igrzysk olimpijskich - greckie obiekty sportowe - bohaterowie antycznych igrzysk 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: 776 r. p.n.e., 1896 r. - poprawnie posługuje się terminami: gimnazjon, igrzyska, olimpiada, Olimpia, pięciobój olimpijski - lokalizuje na mapie Olimpię - wymienia dyscypliny sportowe znane starożytnym Grekom 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenie związane z datą 393 r. n.e. - poprawnie posługuje się terminami: agon, hipodrom - wyjaśnia rolę sportu w życiu Greków - opisuje przebieg starożytnych igrzysk olimpijskich 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje sposób traktowania zwycięzców igrzysk przez Greków - przedstawia podobieństwa i różnice między starożytnymi a współczesnymi igrzyskami olimpijskimi 	<ul style="list-style-type: none"> - określa rolę igrzysk olimpijskich w podtrzymywaniu jedności starożytnej Hellady 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia ideę starożytnych i współczesnych igrzysk olimpijskich Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
<p>7. Kultura starożytnej Grecji</p>	<ul style="list-style-type: none"> - teatr grecki - literatura grecka - malarstwo i rzeźba - architektura - najwięksi przedstawiciele kultury greckiej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, kim byli Homer i Fidiasz oraz podaje tytuły ich dzieł - poprawnie posługuje się terminami: Wielkie Dionizje, koturny, dramat, tragedia, komedia, „Iliada”, „Odyseja” 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: ok. 750 r. p.n.e., ok. 534 r. p.n.e. - krótko charakteryzuje postaci: Sofoklesa, Arystofanesa i Myrona, wymieniając ich kluczowe 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia zasady obowiązujące w teatrze greckim - przedstawia różnice między grecką tragedią a komedią - opisuje wygląd teatru 	<ul style="list-style-type: none"> - przytacza najważniejsze informacje dotyczące treści „Iliady” i „Odysei” - wskazuje cechy charakterystyczne 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje społeczną rolę teatru w starożytnej Grecji i współcześnie Ponadto: - samodzielnie

		<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia okoliczności narodzin teatru greckiego - prezentuje najważniejsze osiągnięcia kultury greckiej - wymienia nazwy greckich porządków architektonicznych 	<p>dzieła</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: skene, proskenion, orchestra, theatron, meandry, malarstwo czarnofigurowe i czerwonofigurowe - opisuje przebieg Wielkich Dionizji 	<p>greckiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa różnice pomiędzy porządkami architektonicznymi występującymi w starożytnej Grecji - podaje nazwy stylów malarskich stosowanych przez starożytnych Greków 	<p>rzeźby i malarstwa greckiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia rolę teatru w życiu starożytnych Greków 	<p>formułuje opinie i wnioski</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
8. Filozofowie i wynalazcy	<ul style="list-style-type: none"> - filozofia grecka - najświetniejsze greckie szkoły - matematyka - historia i geografia - najwybitniejsi reprezentanci nauki greckiej - greckie wynalazki 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, kim byli i czym zasłynęli: Sokrates, Platon, Arystoteles, Pitagoras, Herodot, Tukidydes, Archimedes - poprawnie posługuje się terminami: filozofia, logika - wymienia zagadnienia będące przedmiotem zainteresowania filozofów - opisuje dokonania przedstawicieli nauki greckiej 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: VII–VI w. p.n.e., V w. p.n.e., IV w. p.n.e., III w. p.n.e., II w. n.e. - krótko charakteryzuje dokonania: Heraklita z Efezu, Demokryta z Abdery, Talesa z Miletu, Euklidesa, Klaudiusza Ptolemeusza - poprawnie posługuje się terminami: Akademia Platońska, Liceum, klepsydra 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje okoliczności narodzin filozofii - przedstawia poglądy najświetniejszych filozofów greckich 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia rolę filozofii w życiu starożytnych Greków - ocenia wkład greckich filozofów i wynalazców w rozwój różnych dziedzin nauki 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje kontynuację myśli filozoficznej starożytnych Greków we współczesnych systemach filozoficznych (na wybranych przykładach) Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
Tajemnice sprzed wieków – Czy „ogniste	<ul style="list-style-type: none"> - osiągnięcia Archimedesa - „ogniste zwierciadła” 			<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia dokonania Archimedesa - poprawnie posługuje się terminami: „ogniste 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia domniemaną zasadę działania „ognistych zwierciadeł” - tłumaczy 	<ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy

zwierciadła” Archimedes istniały naprawdę?				zwierciadła”, eureka (heureka) - wymienia wynalazki Archimedes i omawia ich zastosowanie	konieczność wykorzystania różnych metod badawczych dla potwierdzenia autentyczności zjawisk i wydarzeń historycznych	sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
9. Podboje Aleksandra Macedońskiego	- Grecja po wojnach perskich - Aleksander Macedoński - wyprawa Aleksandra przeciwko Persji - imperium macedońskie - kultura hellenistyczna - państwa hellenistyczne	- określa, kim byli i czym zasłynęli Filip II i Aleksander Wielki - poprawnie posługuje się terminami: Związek Morski, wojna peloponeska, Issos, Gaugamela, kultura hellenistyczna - lokalizuje na mapie Macedonię - wskazuje na mapie trasę wyprawy Aleksandra, miejsca najważniejszych bitew i zajęte terytoria	- zna wydarzenia związane z datami: 334p.n.e., 333 r. p.n.e, 331 r. p.n.e., 323 r. p.n.e. 338 r. p.n.e - przedstawia dokonania Dariusza III - poprawnie posługuje się terminami: Cheronea, węzeł gordyjski - wyjaśnia przyczyny i skutki wojny peloponeskiej - podaje przyczyny i skutki podboju Persji przez Aleksandra	- opisuje proces tworzenia potęgi Macedonii przez Filipa II - opisuje przebieg wyprawy Aleksandra przeciwko Persom - omawia sytuację w Grecji po zakończeniu wojen z Persją - omawia organizację imperium macedońskiego - podaje cechy charakterystyczne kultury hellenistycznej	- wyjaśnia znaczenie klęski Greków w bitwie pod Cheroneą - wymienia okoliczności powstania państw hellenistycznych - ocenia wpływ jednostki na proces kształtowania dziejów	- dokonuje analizy upadku starożytnego świata Grecji i sukcesu Macedonii Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
Tajemnice sprzed wieków – Jak wyglądała latarnia morska na Faros?	- latarnia na Faros - badania archeologiczne pozostałości po latarni			- przedstawia dokonania postaci: Sostratosa, Ptolemeusza I, Ptolemeusza II - lokalizuje na mapie wyspę Faros i port w Aleksandrii - omawia okoliczności budowy latarni na Faros	- opisuje prawdopodobny wygląd latarni - wyjaśnia znaczenie prowadzenia badań archeologicznych dla lepszego poznania historii i dokonań człowieka	- określa ekonomiczną i strategiczną rolę latarni morskiej na Faros i portu w Aleksandrii Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje

						problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
ROZDZIAŁ III: IMPERIUM RZYMSKIE						
I. Początki Rzymu	- Italia – położenie geograficzne i warunki naturalne - legenda o założeniu Rzymu - monarchia rzymska i jej upadek - społeczeństwo Rzymu - podbój Italii przez Rzymian	- zna wydarzenie związane z datą 753 r. p.n.e. - poprawnie posługuje się terminami: wilczyca kapitolńska, patrycjusz, plebejusz - lokalizuje na mapie Italię i Rzym - omawia położenie geograficzne i warunki naturalne panujące w Italii - określa ramy chronologiczne istnienia monarchii w Rzymie - wymienia nazwy warstw społecznych w starożytnym Rzymie	- zna wydarzenia związane z datami: 389 r. p.n.e., 509 r. p.n.e - przedstawia postacie legendarnych założycieli Rzymu: Romulusa i Remusa - opowiada legendę o założeniu Rzymu - poprawnie posługuje się terminami: Etruskowie, Italikowie, Latynowie, Lacjum, Galowie - wskazuje na mapie terytoria w Italii podbite przez Rzymian	- omawia okoliczności obalenia monarchii w Rzymie - określa rolę i zadania poszczególnych warstw społecznych starożytnego Rzymu - podaje nazwy ludów italskich podbitych przez wojska rzymskie	- wymienia imiona królów panujących w Rzymie - charakteryzuje panowanie kolejnych władców rzymskich - przedstawia etapy podboju Italii przez Rzymian - wyjaśnia znaczenie wyrażenia „pyrusowe zwycięstwo”	- porównuje wpływ warunków naturalnych na kierunki rozwoju cywilizacji rzymskiej i greckiej Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
Tajemnice sprzed wieków – Jak poznano pochodzenie Etrusków?	- pochodzenie Etrusków - osiągnięcia cywilizacji etruskiej			- określa, kim był i czym zasłynął Herodot - lokalizuje na mapie siedziby Etrusków w Italii - wskazuje na mapie prawdopodobne miejsca pochodzenia Etrusków - wymienia osiągnięcia cywilizacji etruskiej	- określa, kim był i czym zasłynął Dionizjusz z Halikarnasu - omawia organizację państwa etruskiego - opisuje tryb życia i zajęcia Etrusków - dostrzega rolę współczesnych technologii w procesie poznawania	- porównuje osiągnięcia cywilizacji etruskiej z osiągnięciami wcześniejszych cywilizacji starożytnych Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje

					dziejów	problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
2. Republika rzymska	- ustrój państwa rzymskiego - urzędnicy rzymscy - zasady funkcjonowania republiki - rola plebejuszy w państwie rzymskim	- poprawnie posługuje się terminami: republika, zgromadzenie ludowe, senat, konsul, pretor, cenzor, edyl, kwesor, trybun ludowy, <i>veto</i> - omawia zadania zgromadzenia ludowego, senatu	- poprawnie posługuje się terminami: kolegalność, dyktator, liktor - przedstawia zasady funkcjonowania republiki rzymskiej - omawia zadania poszczególnych urzędników rzymskich	- wskazuje podobieństwa i różnice między demokracją ateńską a republiką rzymską	- określa istotę sporu o prawa polityczne plebejuszy i sposób jego rozwiązania - podaje cechy, które powinien posiadać wzorowy obywatel Rzymu	- analizuje istotę republiki rzymskiej jako formy państwa Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
3. Podboje Rzymu	- armia rzymska - wojny punickie - ekspansja Rzymu po wojnach punickich - podbój Galii przez Juliusza Cezara	- zna wydarzenia związane z datami: 264–241 r. p.n.e., 218–201 r. p.n.e., 149–146 r. p.n.e. - określa, kim byli i czym zastąpili: Hannibal, Juliusz Cezar - poprawnie posługuje się terminami: legion, wojny punickie, Kartagina, Imperium Rzymskie - wskazuje na mapie terytoria zajęte przez Rzymian podczas wojen punickich	- zna wydarzenia związane z datami: 216 r. p.n.e., 202 r. p.n.e., 52 r. p.n.e. - określa, kim byli i czym zastąpili: Scypion, Wercyngetoryks - poprawnie posługuje się terminami: oddział inżynieryjny, Kanny, Zama, Alezja - określa przyczyny i skutki wojen punickich - wskazuje na mapie terytoria zajęte przez Rzymian w II i I w. p.n.e.	- omawia przebieg wojen punickich - opisuje wygląd i elementy uzbrojenia rzymskiego legionisty - wymienia typy oddziałów wchodzących w skład armii	- prezentuje dokonania Hannibala i określa ich znaczenie - charakteryzuje taktykę walki stosowaną przez Rzymian	- dokonuje analizy porównawczej taktyki walki Rzymian, Greków i Macedończyków Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
4. Upadek republiki	- skutki podbojów rzymskich	- zna wydarzenia związane z datami: 44 r. p.n.e., 31 r. p.n.e.	- zna wydarzenia związane z datami: 71 r. p.n.e., 60 r.	- charakteryzuje sposób organizacji prowincji	- prezentuje przebieg wojen domowych w	- dokonuje analizy porównawczej

rzymskiej	<ul style="list-style-type: none"> - niewolnictwo w Rzymie – powstanie Spartakusa - kryzys republiki rzymskiej - wojny domowe - rządy Juliusza Cezara 	<ul style="list-style-type: none"> - określa, kim byli i czym zastąpili: Spartakus, Oktawian, Kleopatra - poprawnie posługuje się terminami: prowincja, namiestnik, łuk triumfalny, gladiator - wymienia korzyści, jakie Rzym czerpał z posiadania prowincji - wyjaśnia, skąd pochodzili niewolnicy rzymscy 	<p>p.n.e., 48 r. p.n.e.</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa, kim byli i czym zastąpili: Pompejusz, Krassus, Marek Antoniusz - poprawnie posługuje się terminami: triumf, sieciarz, samnita, arystokracja, Farsalos, Akcjum - omawia rolę triumfu w starożytnym Rzymie - omawia skutki podbojów rzymskich - podaje przyczyny i przejawy kryzysu republiki rzymskiej - przedstawia sytuację niewolników w państwie rzymskim 	<p>rzymskich</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje przebieg pochodu triumfalnego - wyjaśnia, na czym polegały walki gladiatorów - omawia przebieg powstania Spartakusa - wymienia dokonania Juliusza Cezara - przedstawia okoliczności śmierci Kleopatry 	<p>Rzymie</p> <ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje na mapie miejsca bitew z okresu wojen domowych 	<p>ustroju republiki rzymskiej sprzed i w trakcie dyktatury Gajusza Juliusza Cezara</p> <p>Ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
5. Cesarstwo rzymskie	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja i ustrój cesarstwa - panowanie Oktawiana Augusta - rozwój terytorialny cesarstwa - rzymskie drogi - barbarzyńcy 	<ul style="list-style-type: none"> - określa, kim był i czym zastąpił Oktawian August - poprawnie posługuje się terminami: pryncypat, cesarz, cesarstwo, barbarzyńcy - określa znaczenie dróg dla funkcjonowania Imperium Rzymskiego - wymienia nazwy towarów sprowadzanych do Rzymu - wskazuje na mapie prowincje podbite przez Rzymian w okresie cesarstwa 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia dokonania Trajana - poprawnie posługuje się terminami: <i>pax romana</i>, romanizacja, bursztynowy szlak, limes, Wał Hadriana, Dakowie - lokalizuje na mapie bursztynowy szlak - opowiada, w jaki sposób budowano drogi w państwie rzymskim - wyjaśnia zasady pryncypatu - omawia relacje cesarstwa z barbarzyńskimi sąsiadami 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia sytuację w państwie rzymskim po zakończeniu wojen domowych - określa zakres władzy cesarza - wyjaśnia znaczenie powiedzenia: „Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu” - przedstawia organizację państwa rzymskiego za czasów cesarstwa 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia słuszność twierdzenia, że cesarstwo było „komedią republiki” - omawia sposób funkcjonowania gospodarki 	<p>- ocenia politykę cesarstwa w okresie <i>pax romana</i></p> <p>Ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
6. Życie w Wiecznym Mieście	<ul style="list-style-type: none"> - miasto Rzym - domy Rzymian - religia rzymska 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: Forum Romanum, łaźnia (termy), amfiteatr, 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: atrium, perystyl, Ołtarz Pokoju 	<ul style="list-style-type: none"> - określa warunki życia w mieście - porównuje Forum 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje różnice w sposobie życia zamożnych i ubogich 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje styl życia mieszkańca starożytnego Rzymu

	<ul style="list-style-type: none"> - Forum Romanum - architektura rzymska 	<p>westalki</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia funkcje Forum Romanum i łaźni rzymskich - wymienia rozrywki starożytnych Rzymian - podaje imiona najważniejszych bogów rzymskich 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje wygląd starożytnego Rzymu - opisuje wygląd domu bogatego Rzymianina - przedstawia system wierzeń rzymskich 	<p>Romanum z ateńską agorą</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa podobieństwa między religią rzymską a grecką - opisuje wygląd rzymskiej świątyni 	<p>Rzymian</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia zmiany w wyglądzie Rzymu wprowadzone za panowania Oktawiana Augusta - wyjaśnia przyczyny popularności kultu bogów przejętego od ludności z terenów podbitych 	<p>i starożytnych Aten</p> <p>Ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
<p>Tajemnice sprzed wieków – Jak odkryto Pompeje?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - okoliczności zniszczenia miasta - odkrycie ruin Pompejów - wygląd starożytnego miasta 			<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenie związane z datą 79 r. n.e. - lokalizuje na mapie Pompeje - określa okoliczności zniszczenia miasta - opisuje wygląd rzymskiego domu na podstawie wykopalisk w Pompejach 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: 1748 r., 1861 r. - przedstawia dokonania Giuseppe Fiorellego - omawia wygląd Pompejów - wyjaśnia, na czym polega praca archeologa 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia wpływ odkrycia ruin Pompejów dla rozwoju wiedzy o Imperium Rzymskim <p>Ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
<p>7. Osiągnięcia Rzymian</p>	<ul style="list-style-type: none"> - związki między kulturą rzymską i grecką - Koloseum - akwedukty - prawo rzymskie - literatura rzymska 	<ul style="list-style-type: none"> - określa, kim byli i czym zasłynęli: Wergiliusz, Horacy, Owidiusz, Liwiusz, Tacyt, Swetoniusz - poprawnie posługuje się terminami: Koloseum, akwedukt, Prawo XII tablic, Kodeks Justyniana 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: 449 r. p.n.e., 125 r. n.e., 70–82 r. n.e. - określa, kim byli i czym zasłynęli: Galen, Wespazjan, Tytus, Justynian, Mecenas - poprawnie posługuje się terminami: mozaika, mecenas 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje przejawy oddziaływania kultury greckiej na rzymską - opisuje wygląd i funkcje Koloseum - omawia osiągnięcia rzymskie w dziedzinie prawa 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia rolę prawa rzymskiego jako podstawy współczesnie funkcjonujących systemów prawnych 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia wkład Rzymian w rozwój kultury i jej wpływ na współczesną cywilizację <p>Ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie

		<ul style="list-style-type: none"> - wymienia osiągnięcia kultury i architektury rzymskiej - wyjaśnia, do czego służyły Koloseum i akwedukty - podaje nazwy rzymskich zbiorów praw - wymienia przedstawicieli rzymskiej literatury i historii 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia sposób budowy akweduktów - omawia najważniejsze zasady prawne obowiązujące w starożytnym Rzymie 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia dokonania przedstawicieli rzymskiej literatury i historii 		<ul style="list-style-type: none"> formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
8. Pierwsi chrześcijanie	<ul style="list-style-type: none"> - Palestyna w czasach rzymskich - Jezus i jego nauki - powstanie i rozwój chrześcijaństwa - symbole chrześcijańskie - zasady wiary chrześcijańskiej - prześladowania pierwszych chrześcijan - zwycięstwo religii chrześcijańskiej - podziały w Kościele chrześcijańskim 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datą 7–4 r. p.n.e. - opisuje działalność i znaczenie postaci: Heroda Wielkiego, Poncjusza Piłata, Pawła z Tarsu - poprawnie posługuje się terminami: Mesjasz, apostołowie, chrześcijaństwo, Pismo Święte, Ewangelia, katolicy, papież - charakteryzuje działalność Jezusa z Galilei - wymienia imiona autorów Ewangelii - omawia najważniejsze zasady wiary chrześcijańskiej - określa symbole chrześcijaństwa 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: 303–304 r., 313 r., 392 r. - określa, kim byli i czym zasłynęli: Trajan, Konstantyn Wielki, Teodozjusz Wielki - poprawnie posługuje się terminami: chrystogram, teologia, sobór, herezyk, zabobon - przedstawia okoliczności, w których chrześcijaństwo stało się religią panującą w Rzymie - lokalizuje na mapie zasięg chrześcijaństwa do V w. n.e. 	<ul style="list-style-type: none"> - określa sytuację narodu żydowskiego pod panowaniem Rzymian - omawia działalność apostołów - wyjaśnia przyczyny popularności chrześcijaństwa w starożytnym Rzymie - podaje przyczyny prześladowań chrześcijan - wymienia nazwy odłamów religii chrześcijańskiej - podaje nazwy ksiąg wchodzących w skład Nowego Testamentu 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje organizację Kościoła chrześcijańskiego w pierwszych wiekach jego istnienia - wskazuje przyczyny i konsekwencje sporów wewnątrz Kościoła chrześcijańskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia rolę chrześcijaństwa w Cesarstwie Rzymskim Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
9. Koniec świata starożytnego	<ul style="list-style-type: none"> - kryzys cesarstwa rzymskiego - podział cesarstwa - wędrówka ludów - Hunowie - upadek cesarstwa zachodniorzymskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: 395 r., 476 r. - wyjaśnia, kim byli i czym zasłynęli: Konstantyn Wielki, Teodozjusz Wielki - poprawnie posługuje się terminami: wielka wędrówka ludów, barbarzyńcy 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenie związane z datą 451 r. - wyjaśnia, kim byli i czym zasłynęli: Atylla Dioklecjan Odoaker, Romulus Augustulus - poprawnie posługuje się terminami: Wandal, Hun 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia sytuację w państwie rzymskim w III i IV w. - wskazuje przejawy kryzysu w państwie rzymskim - określa sytuację Rzymu w czasie 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje próby reform podejmowane przez cesarzy rzymskich: Dioklecjana, Konstantyna i Teodozjusza - omawia 	<ul style="list-style-type: none"> - dokonuje oceny wpływu wewnętrznych i zewnętrznych przyczyn upadku cesarstwa Ponadto:

		<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie linię podziału cesarstwa rzymskiego na część wschodnią i zachodnią - wymienia nazwy plemion barbarzyńskich atakujących cesarstwo - lokalizuje na mapie tereny cesarstwa objęte wędrówką ludów 	<ul style="list-style-type: none"> - określa wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku cesarstwa zachodniorzymskiego 	<ul style="list-style-type: none"> wędrówki ludów - opisuje tryb życia Hunów - wyjaśnia, w jaki sposób barbarzyńcy przyczynili się do zniszczenia Rzymu 	<ul style="list-style-type: none"> symboliczne znaczenie daty 476 r. 	<ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
--	--	---	--	--	--	---

ROZDZIAŁ IV: POCZĄTKI ŚREDNIOWIECZA

1. Bizancjum	<ul style="list-style-type: none"> - sytuacja w Bizancjum po upadku Rzymu - panowanie Justyniana I Wielkiego - wzrost znaczenia Konstantynopola - Hagia Sophia - kultura i nauka w Bizancjum - początki rozłamu w Kościele chrześcijańskim 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenie związane z datą 395 r. - określa, kim był i czym zastąpił Justynian I Wielki - poprawnie posługuje się terminami: Bizancjum, Hagia Sophia, katolicyzm, prawosławie - lokalizuje na mapie Konstantynopol i cesarstwo bizantyjskie - wymienia nazwy terytoriów podbitych przez Justyniana 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: 330 r., 527 r. - poprawnie posługuje się terminami: ogień grecki, ikona, bazylika - prezentuje osiągnięcia Bizancjum w dziedzinie kultury i nauki - określa wpływ warunków geograficznych na znaczenie Konstantynopola - poprawnie stosuje nazwy <i>katolicyzm</i> i <i>prawosławie</i> dla poszczególnych odłamów Kościoła chrześcijańskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje okoliczności powstania Konstantynopola - wymienia reformy wprowadzone przez Justyniana I Wielkiego - omawia ustrój Bizancjum - opisuje wygląd świątyni Hagia Sophia - wyjaśnia znaczenie określenia <i>Nowy Rzym</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje sytuację w Bizancjum po upadku Rzymu - określa czynniki decydujące o sile militarnej Bizancjum - przedstawia sytuację Kościoła chrześcijańskiego po upadku cesarstwa zachodniorzymskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje różnice między Kościołem wschodnim a zachodnim Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
2. Początki islamu	<ul style="list-style-type: none"> - Arabowie - działalność Mahometa - islam – zasady wiary - meczet - podboje arabskie - nauka i kultura Arabów 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenie związane z datą 622 r. - poprawnie posługuje się terminami: islam, Allah, muzułmanie, hidżra, Koran, meczet, minaret - lokalizuje na mapie Półwysep Arabski oraz miasta: Mekkę i Medynę 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: 630 r., 632 r., 711 r. - przedstawia dokonania Mahometa - poprawnie posługuje się terminami: szariat, dżihad, świątynia Kaaba, kalif, arabeska - wskazuje na mapie kierunki 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia okoliczności, w których doszło do powstania islamu - opisuje wygląd meczetu - omawia organizację państwa arabskiego - charakteryzuje 	<ul style="list-style-type: none"> - określa rolę Arabów w rozpowszechnianiu osiągnięć ludów podbitych oraz rozwoju spuścizny starożytnych cywilizacji - dostrzega znaczenie idei świętej wojny dla 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje związki między islamem, chrześcijaństwem i judaizmem Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i

		<ul style="list-style-type: none"> - omawia położenie geograficzne i warunki naturalne panujące na Półwyspie Arabskim - opisuje warunki życia i zajęcia Arabów - wymienia filary wiary arabskiej 	<ul style="list-style-type: none"> i zasięg podbojów Arabów - prezentuje osiągnięcia arabskie w dziedzinie kultury i nauki 	<ul style="list-style-type: none"> stosunek Arabów do podbitych narodów 	<ul style="list-style-type: none"> rozprzestrzeniania się religii arabskiej 	<ul style="list-style-type: none"> wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
3. Państwo Franków	<ul style="list-style-type: none"> - Europa zachodnia po upadku cesarstwa zachodnio-rzymskiego - Merowingowie i Karolingowie - Karol Wielki i odnowienie cesarstwa na zachodzie - kultura, nauka i sztuka w państwie Franków 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datą 800 r. - określa, kim byli i czym zastąpili: Pepin Krótki, Karol Wielki - poprawnie posługuje się terminami: majordom, marchia, margrabia, hrabia, hrabstwo renesans karoliński - lokalizuje na mapie pierwotne siedziby Franków - opisuje życie codzienne i zajęcia Franków - określa zasięg terytorialny państwa Franków - wskazuje na mapie terytoria podbite przez Karola Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: 496 r., 732 r., 814 r. - określa, kim byli i czym zastąpili: Chlodwig, Karol Młot, Einhard - poprawnie posługuje się terminami: arianizm, siedem sztuk wyzwolonych, minuskuła, retoryka, dialektyka, kaligrafia, manuskrypt, miniatura - wyjaśnia znaczenie przyjęcia chrztu przez Chlodwiga - przedstawia rozwój kultury i nauki za panowania Karola Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia sytuację polityczną w Europie zachodniej po upadku cesarstwa zachodniorzymskiego - omawia organizację państwa Franków - opisuje sposób przejścia władzy w państwie Franków przez dynastię Karolingów - prezentuje dokonania Karola Wielkiego - określa znaczenie koronacji cesarskiej Karola 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie zwycięstwa Franków w bitwie pod Poitiers - uzasadnia słuszość określenia <i>renesans karoliński</i> dla zmian w kulturze i nauce, które nastąpiły w VIII i IX w. - ocenia wpływ Karola Wielkiego na proces kształtowania się średniowiecznej Europy 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia związek między rozwojem kultury i nauki a utrzymaniem silnego państwa Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
4. Rzesza Ottonów	<ul style="list-style-type: none"> - podział państwa Franków - cesarstwo Ottonów - Otton I i Otton III - idea uniwersalizmu 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: 843 r., 962 r. - określa, kim byli i czym zastąpili: Otton I, Otton III - poprawnie posługuje się terminami: traktat w Verdun, uniwersalizm - wymienia postanowienia traktatu w Verdun - lokalizuje na mapie państwa 	<ul style="list-style-type: none"> - określa, kim byli i czym zastąpili: Ludwik Pobożny, Ludwik Niemiecki, Karol Łysy, Lotar, Henryk II - poprawnie posługuje się terminem: Rzesza Niemiecka, - wyjaśnia, w jaki sposób powstała Rzesza Niemiecka - omawia znaczenie koronacji cesarskiej Ottona I 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia okoliczności, w których doszło do podziału państwa Karola Wielkiego - omawia dokonania Ottona I i Ottona III - opisuje politykę następców Ottona III 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje sytuację polityczną państwa niemieckiego po wygaśnięciu dynastii Karolingów - ocenia rolę Ottona I i Ottona III w kształtowaniu się średniowiecznej Europy 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia znaczenie traktatu w Verdun dla dalszych losów politycznych Europy Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy

		powstałe w wyniku podziału monarchii Karola Wielkiego	- tłumaczy, na czym polega idea uniwersalizmu			sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
5. Najazdy Normanów	- Normanowie – życie i zajęcia ludności - religia Normanów - podboje wikingów - powstanie państw skandynawskich - okoliczności pojawienia się Normanów w Ameryce	- określa, kim był i czym zastąpił Wilhelm Zdobywca - poprawnie posługuje się terminem Normanowie (wikingowie) - lokalizuje na mapie siedziby Normanów - omawia warunki naturalne i położenie geograficzne Półwyspu Skandynawskiego - opisuje warunki życia i zajęcia ludności normańskiej - wskazuje na mapie kierunki ekspansji wikingów - wymienia państwa powstałe na terenie Skandynawii	- zna wydarzenie związane z datą 1066 r. - określa, kim byli i czym zastąpili: Leif Eriksson, Robert Giuscard - poprawnie posługuje się terminami: runy, drakkary, snekkary, kościół klepkowy - podaje przyczyny wypraw organizowanych przez Normanów - omawia osiągnięcia Normanów w dziedzinie sztuki i rzemiosła	- przedstawia system wierzeń Normanów - opisuje wygląd łodzi wikingów i uzbrojenia wojowników normańskich - wskazuje czynniki, które zadecydowały o sukcesie podbojów normańskich - opisuje okoliczności, w których Normanowie pojawili się w Ameryce	- prezentuje okoliczności, w których doszło do powstania państw skandynawskich - dostrzega związek między przyjęciem chrześcijaństwa a zaprzestaniem wypraw rabunkowych Normanów	- ocenia wpływ najazdów Normanów na kształt średniowiecznej Europy Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
Tajemnice sprzed wieków – Sekrety tkaniny z Bayeux	- podbój Anglii przez Normanów - historia tkaniny z Bayeux - wyniki badań nad tkaniną z Bayeux			- zna wydarzenie związane z datą 1066 r. - przedstawia dokonania Wilhelma Zdobywcy - poprawnie posługuje się terminem tkanina z Bayeux - opisuje, co zostało przedstawione na tkaninie z Bayeux - wyjaśnia, w jaki sposób określa się wiek i pochodzenie źródeł	- zna wydarzenie związane z datą 1070 r. - określa, kim byli i czym zasłynęli: Edward Wyznawca, Harold - tłumaczy, na czym polega trudność w ustaleniu autorów dzieł średniowiecznych - opowiada o dziejach tkaniny z Bayeux	- ocenia znaczenie źródeł ikonograficznych dla rozwoju współczesnej historiografii Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób

				historycznych - opisuje przebieg podboju Anglii przez Wilhelma Zdobywcę		- wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
6. Słowianie i Węgrzy	- wędrówka Słowian - pierwsze państwa słowiańskie - działalność Cyryla i Metodego - najazdy Węgrów - powstanie Rusi	- określa, kim byli i czym zasłynęli Cyryl i Metody - poprawnie posługuje się terminem Słowianie - dokonuje podziału Słowian na grupy (zachodnią, wschodnią, południową) - wskazuje na mapie położenie pierwszych państw słowiańskich i Węgier - omawia warunki życia i zajęcia Słowian	- zna wydarzenia związane z datami: IV–V w., VII w., IX w., 863 r., 955 r., 988 r., 1001 r. - przedstawia dokonania postaci: Samona, Rościsława, Świętopełka, Włodzimierza Wielkiego, Stefana Wielkiego - poprawnie posługuje się terminami: głagolica, cyrylica, latopis, Lechowe Pole	- omawia organizację plemion słowiańskich - wymienia okoliczności powstania pierwszych państw słowiańskich i państwa węgierskiego - opisuje działalność misyjną Cyryla i Metodego - wyjaśnia, jakie znaczenie dla utrzymania i rozwoju państwowości słowiańskiej miała decyzja władców o przyjęciu chrztu	- przedstawia dokonania Włodzimierza Wielkiego i Stefana Wielkiego - charakteryzuje okoliczności powstania państwa ruskiego	- porównuje warunki tworzenia się i rozwoju pierwszych państw słowiańskich Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
7. Między papieżem a cesarstwem	- kryzys kościoła w X w. - reforma kościoła - schizma wschodnia - spór o inwestyturę	- zna wydarzenia związane z datami: X w., 1054 r., 1122 r. - przedstawia dokonania postaci: Grzegorza VII i Henryka IV - poprawnie posługuje się terminami: schizma wschodnia, prawosławie, inwestytura, konkordat wormacki - wymienia przejawy kryzysu w Kościele w X w. - lokalizuje na mapie Cluny - wskazuje na mapie zasięg wpływów Kościoła	- zna wydarzenia związane z datami: X w., 1075 r., 1077r. - określa, kim był i czym zasłynął Sylwester II - poprawnie posługuje się terminami: Cluny, dyktat papieski, prawo kanoniczne, ekskomunika, prawosławie, Canossa, synod - omawia przyczyny i konsekwencje schizmy wschodniej dla Kościoła i jego wyznawców	- charakteryzuje sytuację w Kościele chrześcijańskim w X w. - omawia dokonania papieża Sylwestra II - przedstawia okoliczności, w których doszło do schizmy wschodniej - opisuje przebieg sporu i sposób, w jaki został rozwiązany - podaje najistotniejsze treści zawarte w	- wyjaśnia, na czym polegał spór o inwestyturę - tłumaczy znaczenie powiedzenia: „pójść do Cannosy”	- wskazuje i ocenia źródła konfliktów w Kościele w okresie wczesnego średniowiecza Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą

		katolickiego i prawosławnego		Dyktacie papieskim Grzegorza VII		aktywność w czasie zajęć
ROZDZIAŁ V: POLSKA PIERWSZYCH PIASTÓW						
1. Pradzieje ziem polskich	- kultury archeologiczne na ziemiach polskich - Biskupin - gospodarka ziem polskich - religia Słowian			- określa ramy chronologiczne istnienia kultur archeologicznych na ziemiach polskich - poprawnie postępuje się terminami: kurhan, kamienne kręgi, kultura archeologiczna, dymarka - przedstawia najważniejsze odkrycia archeologiczne na ziemiach polskich - opisuje wygląd osady w Biskupinie - omawia warunki naturalne panujące na ziemiach polskich - lokalizuje na mapie Biskupin - wskazuje na mapie siedziby plemion słowiańskich - omawia system wierzeń słowiańskich - wymienia nazwy plemion słowiańskich zamieszkujących ziemie polskie	- wyjaśnia, na czym polega trudność w badaniu historii kultur archeologicznych na ziemiach polskich - wymienia nazwy kultur archeologicznych obecnych na ziemiach polskich - charakteryzuje kontakty gospodarcze mieszkańców ziem polskich z przedstawicielami cywilizacji śródziemnomorskich	- porównuje i ocenia poziom rozwoju cywilizacyjnego ziem polskich w odniesieniu do reszty Europy Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć

<p>Tajemnice sprzed wieków – Kiedy powstała osada w Biskupinie?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - okoliczności powstania osady w Biskupinie - dendrochronologia 			<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: VIII w. p.n.e., 1933 r. - określa, kim byli i czym zasłynęli: Walenty Szwajcer, Józef Kostrzewski - poprawnie posługuje się terminem dendrochronologia - przedstawia okoliczności odkrycia osady w Biskupinie 	<ul style="list-style-type: none"> - określa, jakie informacje może zdobyć historyk dzięki zastosowaniu metody dendrochronologicznej - wskazuje problemy wynikające z zastosowania metody dendrochronologii 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia i ocenia korzyści płynące z zastosowania różnych nauk pomocniczych historii w badaniach przeszłości Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
<p>2. Początki państwa polskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> - plemiona polskie - państwo Mieszka I - organizacja państwa Mieszka I - chrzest Polski - Dagome iudex - podboje Mieszka I 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: 966 r., 972 r. - przedstawia dokonania Mieszka I - poprawnie posługuje się terminami: drużyna książęca, woj, danina - wymienia nazwy plemion słowiańskich zamieszkujących ziemie polskie i wskazuje na mapie ich siedziby - lokalizuje na mapie główne grody w państwie Mieszka I - opisuje okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: IX w., 991 r. - wyjaśnia, kim byli i czym zasłynęli: Ibrahim ibn Jakub, Jordan, Dobrawa - poprawnie posługuje się terminami: „Geograf Bawarski”, szyszak, kolczuga, ludność służebna - wymienia korzyści wynikające z przyjęcia chrztu - określa, jakie informacje znalazły się w dokumencie Dagome iudex - prezentuje rozwój terytorialny państwa Mieszka I 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia organizację plemion słowiańskich na ziemiach polskich - przedstawia okoliczności powstania państwa polskiego - opisuje wygląd i uzbrojenie woja z drużyny książęcej - charakteryzuje strukturę społeczną w państwie Mieszka I 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie decyzji Mieszka I o przyjęciu chrztu - tłumaczy, dlaczego książę przyjął chrzest z rąk czeskich - określa przyczyny powstania dokumentu Dagome iudex 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia kierunki rozwoju państwa polskiego u progu jego istnienia Ponadto: - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć

<p>3. Państwo Bolesława Chrobrego</p>	<ul style="list-style-type: none"> - panowanie Bolesława Chrobrego - misja św. Wojciecha - zjazd gnieźnieński - gród w Gnieźnie - podboje Bolesława Chrobrego - koronacja królewska 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: 997 r., 1000 r., 1002–1018 r., 1025r. - określa, kim byli i czym zastąpili: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, Otton III, Gall Anonim - poprawnie posługuje się terminami: relikwie, metropolia, kanonizacja, włócznia św. Maurycego, gród - opisuje przebieg misji św. Wojciecha - wymienia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego - wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Chrobrego 	<ul style="list-style-type: none"> - określa, kim byli i czym zastąpili: Oda, Radzim Gaudenty, Thietmar, Henryk II, Świętopełk - poprawnie posługuje się terminami: kasztelan, czynszownik, Grody Czerwieńskie - omawia postanowienia pokoju w Budziszynie - opisuje wygląd Gniezna w czasach Bolesława Chrobrego 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia okoliczności przejęcia władzy przez Bolesława Chrobrego - omawia dokonania Bolesława Chrobrego - charakteryzuje organizację państwa polskiego za panowania Bolesława - porównuje relacje źródłowe na temat zjazdu władców w 1000 r. - wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje żywot św. Wojciecha na podstawie płaskorzeźb na drzwiach katedry gnieźnieńskiej - wyjaśnia znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego dla rozwoju organizacji kościelnej i państwowej 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia skutki polityki wewnętrznej i zagranicznej Bolesława dla państwa polskiego Ponadto: <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
<p>4. Kryzys i odbudowa państwa Piastów</p>	<ul style="list-style-type: none"> - panowanie Mieszka II - upadek państwa polskiego - rządy Kazimierza Odnowiciela i odbudowa państwa polskiego - panowanie Bolesława Śmiałego - Polska w sporze o inwestyturę między cesarstwem a papieżem - konflikt króla Bolesława z biskupem Stanisławem 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: 1025 r., 1076 r., 1079 r. - określa, kim byli i czym zastąpili: Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały, biskup Stanisław ze Szczepanowa - poprawnie posługuje się terminami: trybut, denar - wymienia przyczyny kryzysu i upadku państwa polskiego w XI w. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: 1034 r., 1039 r., - określa, kim byli i czym zastąpili: Bezprym, Konrad II, Jarosław Mądry, Miećław, Brzetysław - wyjaśnia przyczyny i skutki sporu między królem a biskupem - opisuje przebieg konfliktu Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje sytuację w państwie polskim po śmierci Bolesława Chrobrego - omawia działalność Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego - porównuje relacje źródłowe na temat sporu między królem Bolesławem a biskupem Stanisławem - wyjaśnia, dlaczego w sporze o inwestyturę Bolesław Śmiały opowiedział się po 	<ul style="list-style-type: none"> - dokonuje oceny skutków polityki zagranicznej prowadzonej przez Bolesława Śmiałego - ocenia obiektywizm źródeł historycznych dotyczących wydarzeń z 1079 r. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje problemy w interpretacji dziejów panowania pierwszych Piastów Ponadto: <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć

				stronie papieża		
5. Panowanie Bolesława Krzywoustego	<ul style="list-style-type: none"> - panowanie Władysława Hermana - konflikt między Bolesławem a Zbigniewem - najazd niemiecki na ziemie polskie - podbój Pomorza - statut Bolesława Krzywoustego - początki rozbicia dzielnicowego 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenie związane z datą 1138 r. - określa, kim byli i czym zastąpili: Władysław Herman, Bolesław Krzywousty, Władysław Wygnaniec, Kazimierz Sprawiedliwy - poprawnie posługuje się terminami: wojewoda, statut, seniorat, senior, dzielnica senioralna - wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Krzywoustego - lokalizuje na mapie grody oblegane przez Niemców - wymienia postanowienia statutu Bolesława Krzywoustego 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: 1102 r., 1108 r., 1109 r., 1116 r., 1124 r. - określa, kim byli i czym zastąpili: Bolesław Kędzierzawy, Mieszko Stary, Henryk Sandomierski, Zbigniew, Sieciech, Henryk V - wyjaśnia przyczyny sporu między Bolesławem Krzywoustym a Zbigniewem - wskazuje na mapie dzielnicę senioralną i ziemie przyznane poszczególnym synom i wdowie po Bolesławie Krzywoustym 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje sytuację polityczną państwa polskiego za panowania Władysława Hermana - przedstawia okoliczności najazdu niemieckiego na Polskę - wymienia przyczyny powstania statutu Bolesława Krzywoustego 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje podbój i chrystianizację Pomorza - wyjaśnia znaczenie przyłączenia Pomorza do Polski 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia i ocenia konsekwencje decyzji Bolesława o podziale państwa polskiego Ponadto: <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
Tajemnice sprzed wieków – Kto spisywał dzieje Polski?	<ul style="list-style-type: none"> - źródła historyczne dotyczące początków państwa polskiego - obiektywizm i prawda historyczna 			<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, kim byli i czym zastąpili: Gall Anonim, Thietmar, Wincenty Kadłubek - określa ramy chronologiczne wydarzeń opisanych w kronikach Galla Anonima i Wincentego Kadłubka - wymienia przyczyny powstania dzieł kronikarzy - wymienia nazwy 	<ul style="list-style-type: none"> - określa, kim byli i czym zastąpili: Kosmas, Nestor - wymienia przyczyny powstania dzieł kronikarzy - przedstawia teorie dotyczące pochodzenia Galla Anonima - wyjaśnia, kim był Bolesław Zapomniany 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy konieczność weryfikacji prawdziwości źródeł historycznych Ponadto: <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie

				źródeł historycznych dotyczących dziejów państwa polskiego za panowania pierwszych Piastów		zajęć
--	--	--	--	--	--	-------